

(i) Printed Pages : 4

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

8	0	0	4
---	---	---	---

Exam. Code :

1	1	0	1
---	---	---	---

B.Ed. (Gen.) 1st Semester

(2122)

EDUCATION IN CONTEMPORARY INDIA

(In all Mediums)

(Same for USOL Candidates of 1st Sem.)

Paper : F-1.4

Time Allowed ; Three Hours]

[Maximum Marks : 40

Note :— Attempt FIVE questions in all by selecting ONE question each from Units I-IV and Question IX of Unit V which is compulsory.

UNIT-I

- I. Explain the inequality and marginalization in Indian society and their educational implications. 8
- II. Explain various dimensions of globalization. Explain the role of education in meeting the challenges of globalization. 8

UNIT-II

- III. Elucidate recommendations of Kothari Education Commission with respect to school education. 8
- IV. Describe the recommendations of National Curriculum Framework – 2005 with respect to curricular area and assessment. 8

UNIT-III

- V. Describe the purpose and provisions available under Rashtriya Madhyamik Shiksha Abhiyan (RMSA). 8
- VI. Summarize the recommendations of Rashtriya Uchatar Shiksha Abhiyan (RUSA) for Higher Education. 8

UNIT-IV

- VII. Explain various types and functioning of contemporary Indian schools. 8
- VIII. Describe the role of teacher and quality of teacher education according to Right to Education Act - 2009. 8

UNIT-V

- IX. Write short notes on the following :
- (a) Major educational provisions in the Constitution
- (b) Aims and objectives according to NPE-1986
- (c) Recommendations of "Learning without Burden"
- (d) Challenges in implementing Sarva Shiksha Abhiyan.

4×2=8

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- सभी में से पाँच प्रश्न करें। यूनिट I-IV प्रत्येक में से एक प्रश्न का चयन करें। यूनिट V में प्रश्न IX अनिवार्य है।

यूनिट-I

- I. भारतीय समाज में असमानता और हाशियाकरण की और उनके शैक्षिक निहितार्थों की व्याख्या करें। 8
- II. वैश्वीकरण के विभिन्न आयामों की व्याख्या कीजिए। वैश्वीकरण की चुनौतियों का सामना करने में शिक्षा की भूमिका की व्याख्या कीजिए। 8

यूनिट-II

- III. स्कूली शिक्षा के संबंध में कोटारि शिक्षा आयोग की सिफारिशों को स्पष्ट कीजिए। 8
- IV. पाठ्यचर्या क्षेत्र और मूल्यांकन के संबंध में राष्ट्रीय पाठ्यचर्या ढांचा 2005 की सिफारिशों का वर्णन करें। 8

8004/PR-19684(T)

2

यूनिट-III

- V. राष्ट्रीय माध्यमिक शिक्षा अभियान (RMSA) के लक्ष्य उपलब्ध उद्देश्य और प्रावधानों का वर्णन करें। 8
- VI. उच्च शिक्षा के लिए राष्ट्रीय उच्चतर शिक्षा अभियान (RUSA) की सिफारिशों को संक्षिप्त करें। 8

यूनिट-IV

- VII. समकालीन भारतीय विद्यालयों के विभिन्न प्रकारों और कार्यों की व्याख्या कीजिए। 8
- VIII. शिक्षा का अधिकार अधिनियम-2009 के अनुसार शिक्षक की भूमिका और शिक्षक शिक्षा की गुणवत्ता का वर्णन करें। 8

यूनिट-V

- IX. निम्नलिखित पर संक्षिप्त नोट लिखिए :-
- (a) संविधान में प्रमुख शैक्षिक प्रावधान
- (b) NPE-1986 के अनुसार लक्ष्य और उद्देश्य
- (c) "बिना बोझ के सीखने" की सिफारिशें
- (d) सर्व शिक्षा अभियान को लागू करने में चुनौतियाँ। 4×2=8

(पंजाबी अठुवाਦ)

ਨੋਟ :- ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਯੂਨਿਟ I-IV ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਯੂਨਿਟ-V ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ IX ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਯੂਨਿਟ-I

- I. ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਅਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 8
- II. ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 8

8004/PR-19684(T)

3

[Turn over

ਯੂਨਿਟ-II

- III. ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਠਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ। 8
- IV. ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਢਾਂਚਾ - 2005 ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 8

ਯੂਨਿਟ-III

- V. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਧਿਅਮਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ (RMSA) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਲਬਧ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 8
- VI. ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉੱਚਤਰ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ (RUSA) ਦਾ ਸਾਰ ਦਿਓ। 8

ਯੂਨਿਟ-IV

- VII. ਸਮਕਾਲੀ ਭਾਰਤੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 8
- VIII. ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ - 2009 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 8

ਯੂਨਿਟ-V

- IX. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਉੱਤੇ ਸੰਬੰਧ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
- (a) ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਦਿਅਕ ਉਪਬੰਧ
- (b) NPE-1986 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਕਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼
- (c) "ਬੋਝ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਿੱਖਣਾ" ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ
- (d) ਸਰਵ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀਆਂ।

4×2=8